

Vaikuttaja-päivän 2019 ennakkotehtävä peruskouluille

Ekologisuus ja ympäristövastuullinen toiminta

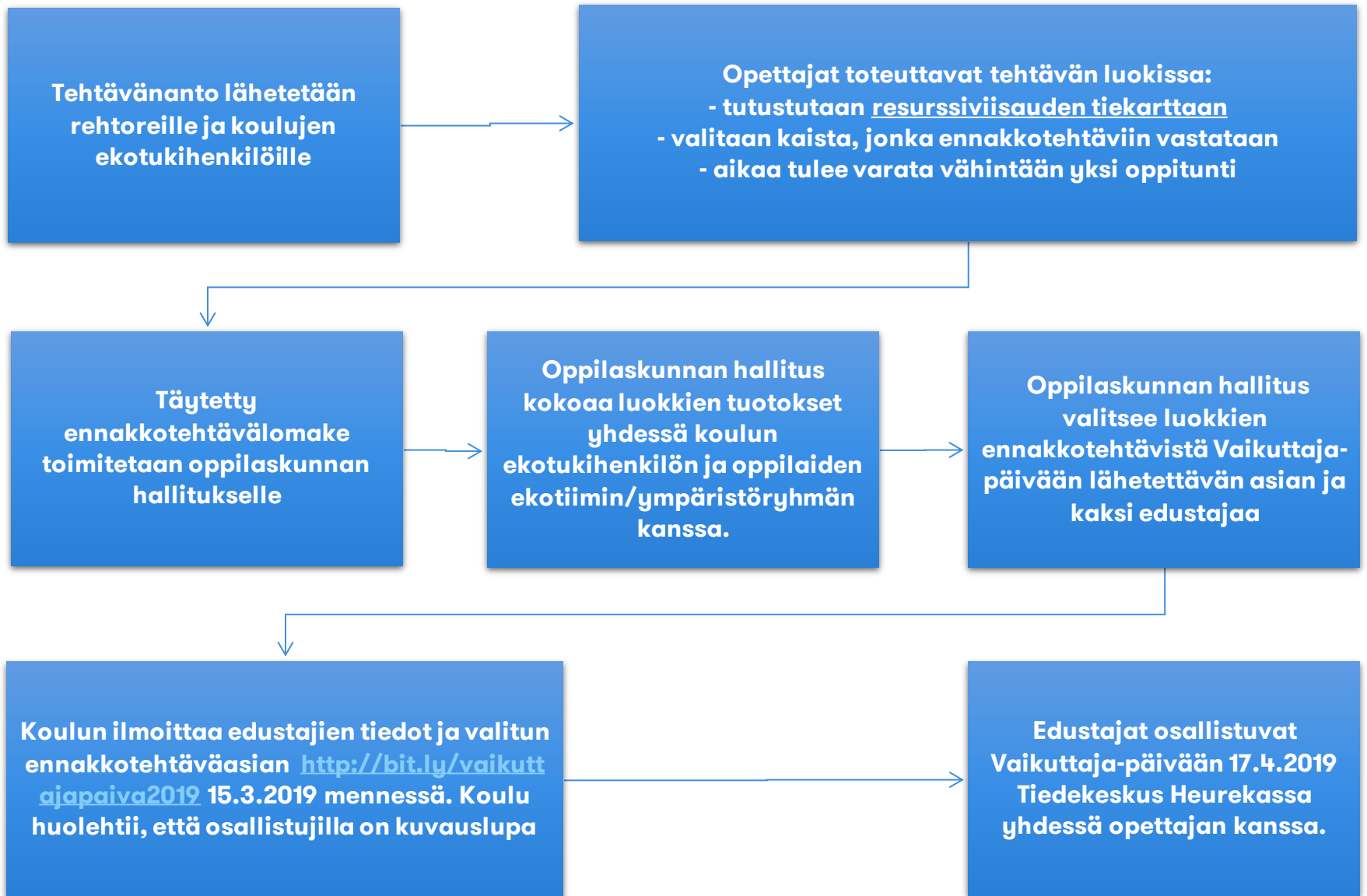
Vaikuttaja-päivä

- Vaikuttaja-päivän tarkoituksena on lisätä tietoa vaikuttamismahdollisuuksista Vantaalla sekä tarjota lapsille ja nuorille mahdollisuus tulla kuulluiksi, vaikuttaa kaupungin kehittämiseen ja päätöksentekoon.
- Päivä on järjestetty Vantaalla jo vuodesta 2008.

Vaikuttaja-päivä 2019

- Järjestetään keskiviikkona 17.4. Tiedekeskus Heurekassa.
- Päivään osallistuu kaksi oppilasta/opiskelijaa jokaisesta peruskoulusta ja toisen asteen oppilaitoksesta.
- Vuoden 2019 Vaikuttajapäivän teemana on ekologisuus ja ympäristövastuullinen toiminta, jota käsitellään resurssiviisauden tiekartan avulla
- Ennakkotehtävien tuotokset toimitetaan sivistystoimen ympäristöryhmälle ja siitä edelleen kaupungin vastaaville toimijoille

RESURSSIVIISAUDEN TIEKARTTA

Hupenevat luonnonvarat ja etenevä ilmastonmuutos pakottavat kaupungit tavoittelemaan tehokkaampia tapoja ympäristövastuulliseen toimintaan.

HIILINEUTRAALI
VANTAA 2030

Tähän haasteeseen Vantaan kaupunki on vastannut resurssiviisauden tiekartan avulla. Resurssiviisaus tarkoittaa kykyä käyttää luonnonvaroja harkitusti kestävästä kehitystä edistävällä tavalla. Tämä tiekartta on yksi kaupungin strategiaa toimeenpanevista ohjelmista.

Vantaan resurssiviisauden tiekartan ulottuu vuoteen 2030 saakka ja sen mukaan Vantaa on 12 vuoden päästä päästötön, jätteetön ja luonnonvaroja kestävästi käyttävä kaupunki.

Resurssiviisauden tiekartalla edetään neljällä kaistalla, jotka ovat energiankulutus ja -tuotanto, yhdyskuntarakenne ja liikkuminen, kulutus ja materiaalit sekä vastuullinen vantaalainen.

Tiekartan toteuttamiseksi jokainen Vantaan toimiala, myös sivistystoimi, on tehnyt oman valtuustokauden 2018-2021 mittaisen toteutus suunnitelman.

Sivistystoimen toteutus suunnitelmalla on tarkkoja toimenpiteitä jokaiselle tulosalueelle.

Ei päästöjä

Ei jätettä

Ei ylikulutusta

Energian-
tuotanto ja
-kulutus

Yhdyskunta-
rakenne ja
liikkuminen

Kulutus ja
materiaalit

Vastuullinen
vantaalainen

ENERGIANTUOTANTO JA – KULUTUS

Sivistystoimen toimialan tavoitteena on tukea vantaalaisten kasvua energiatietoisiksi toimijoiksi ja hillitä käytössään olevien toimitilojen energiankulutusta.

YHDYSKUNTARAKENNE JA LIKKUMINEN

Vuonna 2021 sivistystoimessa vähäpäästöinen liikkuminen on arkea. Tätä varten edistämme lihasvoimilla palveluihin ja palveluissa liikkumista.

KULUTUS JA MATERIAALIT

Sivistystoimi tavoittelee materiaali-tehokasta toimintaa vuodelle 2021. Syntyvät jätteet lajitellaan uusiokäyttöön ja hankimme palveluita, ruokaa, tavaroita ja toimitiloja ympäristö-
vastuullisesti sekä hallinnasamme olevat tilat ovat tehokkaasti käytössä.

VASTUULLINEN VANTAALAINEN

Sivistystoimessa tuetaan lasten ja nuorten kasvua ympäristövastuullisuuteen ja ekososiaaliseen sivistykseen. Tähän kuuluu terveen luontosuhteen luominen ja ylläpitäminen. Myös sivistystoimen henkilöstö toimii ympäristö-
vastuullisesti ja ympäristöjohtamiseen panostetaan.

Ennakkotehtävä

- Valitkaa yksi resurssiviisauden tiekartan kaista (väri) ja vastatkaa teemaan liittyviin kysymyksiin
- Kirjatkaa vastaukset ohjeen mukana tulevalle lomakkeelle (lomake löytyy myös Vaikuttajapäivän [www-sivuilta](http://www.vantaa.fi/vaikuttaja-paiva)):

**Energian-
tuotanto ja
-kulutus**

**Yhdyskunta-
rakenne ja
liikkuminen**

**Kulutus ja
materiaalit**

**Vastuullinen
vantaalainen**

ENERGIANTUOTANTO JA -KULUTUS

Energiantuotanto ja -kulutus aiheuttavat valtaosan Vantaan kasvihuonekaasupäästöistä. Sivistystoimen toimialan tavoitteena on tukea vantaalaisten kasvua energiatietoisiksi toimijoiksi ja hillitä käytössään olevien toimitilojen energiankulutusta. Kouluissa tämä tarkoittaa energiasta puhumista, koulun kulutuksen tarkkailua ja julkituomista sekä kulutuksen vähentämistekoja.

ENERGIANTUOTANTO JA -KULUTUS

ENNAKKOTEHTÄVÄN KYSYMYKSET:

- Mihin energiaa (sähkö, lämpö) kuluu koulussanne?
- Minkälaisia toimenpiteitä koulussa voidaan tehdä, jotta energiankulutus vähenisi?
- Miten voitte seurata koulunne energiankulutusta? Miten kulutuksen seuranta näkyy oppilaille?

YHDYSKUNTARAKENNE JA LIKKUMINEN

Liikenteen osuus Vantaan kasvihuonekaasupäästöistä on 36 %. Päästöjen vähentämisen kannalta keskeistä on ajoneuvojen polttoaineiden kulutuksen lasku, uusiutuvien polttoaineiden käyttö ja viisaan liikkumisen edistäminen.

Vuonna 2021 sivistystoimessa vähäpäästöinen liikkuminen on arkea. Tätä varten edistämme lihasvoimilla palveluihin ja palveluissa liikkumista. Koulun tehtävänä on tukea ja mahdollistaa oppilaiden ja henkilökunnan lihasvoimin tai julkisella liikenteellä liikkuminen kouluun ja koulupäivän aikana.

YHDYSKUNTARAKENNE JA LIIKKUMINEN

ENNAKKOTEHTÄVÄN KYSYMYKSET:

- Millä liikutte kouluun? Millä liikutte vapaa-ajalla harrastuksiin, kauppaan ja kavereille?
- Mikä mahdollistaisi sen, että käyttäisitte enemmän julkista liikennettä tai kevyttä liikennettä (esim. kävely, polkupyöräily, potkulauta)?

KULUTUS JA MATERIAALIT

Luonnonvarojen kestävä käyttö on yksi resurssiviisauden kulmakivistä. Tähän pääsemiseksi keskiössä on vastuullinen kuluttaminen sekä kiertotalouden edistäminen. Koska ruoan tuotannon ympäristövaikutukset ovat suuret ja ruokaa kulutetaan paljon, korostuu toimialan rooli ateriapalvelujen ostajana. Sivistystoimi tavoittelee materiaalitehokasta toimintaa vuodelle 2021. Syntyvät jätteet lajitellaan uusiokäyttöön ja hankimme palveluita, ruokaa, tavaroita ja toimitiloja ympäristövastuullisesti sekä hallinnassamme olevat tilat ovat tehokkaasti käytössä

Kouluissa tämä tarkoittaa ilmastoystävällisen ruoan suosimista, yhteiskäyttöä, kierrätysmateriaalien hyödyntämistä ja vastuullista ostamista esim. tietotekniikkahankinnoissa.

KULUTUS JA MATERIAALIT

ENNAKKOTEHTÄVÄN KYSYMYKSET:

- Mitä tulisi tehdä, jotta kasvisruoan menekki saataisiin kouluissa suuremmaksi?
- Mistä koulussanne syntyy jätettä? Miten voisitte toimia, jotta jätettä syntyisi mahdollisimman vähän?
- Mikä edesauttaa jo syntyneen jätteen lajittelua?

VASTUULLINEN VANTAALAINEN

Ympäristövastuullisen toiminnan keskiössä on vantaalaiset, jotka osaavat ja haluavat elää ympäristövastuullisesti. Vantaalaisia ovat kaupungin työntekijät, asukkaat, asiakkaat, yritykset ja yhteisöt. Sivistystoimessa tuetaan lasten ja nuorten kasvua ympäristövastuullisuuteen ja ekososiaaliseen sivistykseen. Tähän kuuluu terveen luontosuhteen luominen ja ylläpitäminen. Myös sivistystoimen henkilöstö toimii ympäristövastuullisesti ja ympäristöjohtamiseen panostetaan.

Kouluissa tämä tarkoittaa ympäristövastuullista toimintakulttuuria ja ympäristövastuuteemojen näkymistä opetuksessa monialaisesti.

VASTUULLINEN VANTAALAINEN

ENNAKKOTEHTÄVÄN KYSYMYS:

- Miten kouluyhteisön pitää toimia, jotta koulussa voi omaksua ilmastoystävällisiä tapoja?
- Millaista tietoa ja tekoja koulu voi tarjota oppilaille ilmastoystävälliseen toimintaan?
- Miten koulussa pitäisi käsitellä ilmastonmuutoksen hillintää ja muutokseen sopeutumista?
- Millaisia ilmastoystävällisiä tekoja me voimme tehdä?

Vaikuttaja-päivä 17.4.2019

Ekologisuus ja ympäristövastuullinen toiminta

- Vaikuttaja-päivä järjestetään peruskoululaisten osalta Tiedekeskus Heurekassa keskiviikkona 17.4. klo 9.00–15.00 (os. Tiedepuisto 1) Alakoulut osallistuvat päivään klo 9.00–11.30 ja yläkoulut klo 12.00–15.00. Ilmoittautuminen alkaa aamulla alakoulujen osalta klo 8.30 ja iltapäivällä yläkoulujen osalta klo 12.00.
- Päivän rakenne:
  - Tervetuloa
  - Orientaatio päivän teemaan
  - Ryhmäkeskusteluja
    - Oppilaat jaetaan etukäteen ryhmiin
    - Opettajille järjestetty ohjelma pidetään Kulttuuritehdas Vernissassa (os. Tikkurilantie 36)
  - Yhteenvedo ja loppupuheenvuorot
- Päivän tarkempi ohjelma lähetetään [ilmoittautumislomakkeessa](#) ilmoitetulle opettajalle myöhemmin.

Apua ja tukea tehtävien tekoon sekä lisätietoa Vaikuttaja-päivästä

Vaikuttaja-päivän koordinaattori

projektityöntekijä Marjut Eskola

marjut.eskola2@vantaa.fi

p. 050 312 4501

<http://www.vantaa.fi/vaikuttaja-paiva>

Vaikuttaja-päivän työryhmä

- Ahtee Eeva, Nuoriso- ja aikuiskoulutus
- Eriksson-Pulkkinen Mia, Ruotsinkieliset palvelut
- Ilola Noora, Sivistystoimen ympäristökonsultti
- Kela-Piironen Virva, Perusopetus
- Viilomaa Päivi, Nuorisopalvelut
- Åkerfelt Tiina-Liisa, Varhaiskasvatus

Lisämateriaalia teeman käsittelyyn

- Vantaan kaupungin resurssiviisauden tiekartta
- Sivistystoimen toteutussuunnitelma Vantaan resurssiviisauden tiekartan tavoitteiden toteuttamiseksi

KÄSITTEITÄ

Ekososiaalinen sivistys

Ekososiaalinen sivistys on kestävän kehityksen periaatteiden mukaisten valintojen tekemistä ja kykyä pitää huolta itsestä, elää sopusoinnussa muiden kanssa ja ymmärtää omien valintojen vaikutukset myös globaalisti.

Hiilineutraali Vantaa 2030

Kunnan alueella syntyneiden kasvihuonekaasupäästöjen (hiilidioksidi, metaani ja dityppioksidi) vähentäminen 80 prosenttia vuoden 1990 tasosta sekä edelleen syntyvien päästöjen kompensoimista esim, rahoittamalla vähähiilisyyteen tähtääviä hankkeita muualla. Vuoden 1990 kasvihuonekaasupäästöt olivat 1076 ktCO₂- ekv. Vuoden 2030 tavoite on 215 ktCO₂- ekv www.hsy.fi/paastot

Kiertotalous

Kiertotalous on malli, jossa tuotanto suunnitellaan niin, että jätettä ei synny. Tuotteet, komponentit ja materiaalit kiertävät mahdollisimman pitkään, ja niiden arvo säilyy. Kulutus perustuu omistamisen sijasta palveluiden käyttämiseen: jakamiseen, vuokraamiseen sekä kierrättämiseen. Kiertotalous vähentää neitseellisten materiaalien tarvetta.

Luontosuhde

Luontosuhteella tarkoitetaan yksilön tai yhteisön ja luonnon välisen vuorovaikutuksen kokonaisuutta. Määritelmä sisältää empatian luontokappaleita kohtaan, tunteen ykseydestä luonnon kanssa, vastuuntunnon ympäristöstä ja luonnosta nauttimisen.

KÄSITTEITÄ

Materiaalitehokkuus

Materiaalitehokkuudella tarkoitetaan sitä, että vähemmästä tuotetaan enemmän ympäristöä säästäen. Tavoitteena on käyttää mahdollisimman vähän materiaaleja, raaka-aineita ja energiaa. Samalla pyritään myös vähentämään tuotteen tai palvelun haitallisia ympäristövaikutuksia koko sen elinkaaren aikana

Viisas liikkuminen

Viisaalla liikkumisella tarkoitetaan kulkemista sujuvasti, turvallisesti, ympäristöystävällisesti, terveellisesti, taloudellisesti ja ympäristöä säästävästi. Viisaasti voi liikkua jalan, pyörällä, joukkoliikenteellä tai kimppekyydillä. Olennaista on matkojen järkevä ketjuttaminen ja kuhunkin tilanteeseen sopivan kulkutavan valinta.

Resurssiviisaus

Resurssiviisaus tarkoittaa kykyä käyttää luonnonvaroja harkitusti hyvinvointia ja kestävää kehitystä edistävällä tavalla. Resurssiviisaus on resurssitehokkuutta kokonaisvaltaisempi käsite ja se sisältää kestävästi hyvinvoinnin lisäämisen.

Ympäristöjohtaminen

Ympäristöjohtaminen on järjestelmällistä toimintaa yhteisön aiheuttamien ympäristövaikutusten ja -riskien hallinnan parantamiseksi. Ympäristöjohtaminen on johtamisen osa-alue, jonka työkaluna voidaan käyttää ympäristöjärjestelmää.